

**SUOMEN LUONNONTIETEELLISTEN KOKOELMIEN JA
MUSEOIDEN KARTOITUS**

2006

**Suomen museoliitto
toimittanut Luk Anna Pirkkalainen**

Sisällysluettelo:

Saatteeksi	3
Arktinen museo Nanoq	4
Erä- ja eläinmuseo	4
Eräjärven kivimuseo	4
Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti	5
Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo/Luontomuseo	5
Fiskarsin museo	5
Forssan Luonnonhistoriallinen museo	6
Iisalmen Luontomuseo	6
Joensuun yliopiston luonnontieteelliset opintokokoelmat	7
K. E. Kivirikon lintu- ja nisäkäskokoelma	7
Keski-Suomen luontomuseo/Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellinen osasto	8
K.H. Renlundin museo/Viljo Nissisen mineraalikokoelma	8
Kieppi/Veikko Salkion luontokokoelma	8
Kivimuseo/Geologian tutkimuskeskus	9
Kivinäyttelyt	9
Kortesjärven luontomuseo	10
Kultamuseo	10
Kuopion luonnontieteellinen museo	10
Lahden historiallinen museo	11
Lapin maakuntamuseo ja Arktikum	11
Luonnontieteellinen keskusmuseo	12
Luontopisteet	13
Lusto – Suomen metsämuseo ja metsätietokeskus	13
Oulun yliopiston eläinmuseo	13
Oulun yliopiston geologian museo	14
Oulun yliopiston kasvimuseo	14
Outokummun kaivosmuseo	14
Pohjanmaan museo ja Terranova Merenkurkun luontokeskus	15
Porvoon luonnonhistoriallinen museo	15
Raahen museo	16
Rauman museo	16
Satakunnan museo/Luontotalo Arkki	16
Suomen Metsästysmuseo	17
Tampereen kivimuseo	17
Tampereen luonnontieteellinen museo	17
Teknillisen korkeakoulun mineraloginen kokoelma	18
Turun Biologinen museo	18
Turun yliopiston eläinmuseo	19
Turun yliopiston geologian laitoksen kivimuseo	19
Turun yliopiston kasvimuseo	20
Åbo Akademin biologiset kokoelmat	20
Åbo Akademin geologiset kokoelmat	20
Ålands Museum	21

Saatteeksi

Luonnontieteellisiin kokoelmiin on näytteiden ja erilaisten havaintojen myötä kertynyt ikään kuin muisti luonnon monimuotoisuudesta. Tämä luonnonperintö on tallentunut eri puolille Suomea museoiden ja muiden asiantuntijalaitosten kasvi- ja eläintieteellisiin sekä geologisiin ja paleontologisiin kokoelmiin. Osa kokoelmista on julkisia, mutta maastamme löytyy myös monia yksityisiä tai pelkästään tutkimustoimintaan liittyviä kokoelmia.

Aluksi luonnontieteellisillä kokoelmilla oli lähinnä lääkinällinen-, maaginen- tai kuriositeetti-arvo. Renessanssin uuden elämänkatsomuksen myötä luonnon tutkiminen sai muitakin ulottuvuuksia. Kehitykseen vaikuttivat löytöretket ja lopulta tutkimusmatkat, joiden mukana Eurooppaan virtasi ”harvinaisia” näytteitä eläimistä, kasveista ja kivistä. Kokoelmista tuli tieteellisen tutkimuksen kohteita ja niitä alettiin myös järjestää systemaattisesti.

Tutkimusta varten kerätyt kokoelmat keskittyivät ensin vahvasti oppilaitosten yhteyteen. Useat luonnontieteelliset museot saivatkin alkunsa näistä kokoelmista. Maamme museotoiminnan lasketaan alkaneen 1600-luvulla Turun Akatemian luonnontieteellisistä kokoelmista. Yliopistojen yhteydessä toimivien museoiden rinnalle muodostui vähitellen yksityisten henkilöiden tai eri yhdistyksien keräämiin kokoelmiin pohjautuvia museoita. Suomen luonnontieteellinen museokenttä järjestäytyi vuonna 1988, jolloin Luonnontieteellinen keskusmuseo muodostettiin Helsingin yliopiston laitosten yhteydessä olleista museoista. Keskusmuseo toimii myös alansa valtakunnallisena museona.

Luonnontieteellisiä kokoelmia käytetään ensisijaisesti tutkimuksen apuna. Systemaattisen ja taksonomisen tutkimuksen lisäksi ne tuovat tietoa luonnon tilasta niin Suomesta kuin ympäröiviltä alueiltakin. Kokoelmiin tallennetut tyyppiyksilöt auttavat lajintunnistuksessa ja -kuvauksessa. Uuden teknologian myötä näytteistä saatavaa kemiallista informaatiota voidaan käyttää myös ympäristönmuutoksen analysoinnissa. Tutkimuksen kattavuuden ja seurannan vuoksi kokoelmat karttavat jatkuvasti henkilökunnan, tieteellisten seurojen, aktiivisten luontoharrastajien ja erillisten lahjoitusten myötä.

Kokoelmia hyödynnetään monipuolisesti myös luonnontieteellisten museoiden näyttelytoiminnassa ja opetuspalveluissa. Perinteisten täytettyjen eläinten luonnonmiljöiden, dioraamojen, tai systemaattisesti järjestettyjen näytevitriinien lisäksi museot tuottavat erilaisia kierto- ja vaihtuvia näyttelyitä, joiden ympäristökasvatuksellinen rooli on tärkeä. Ihmisten luonnossa havaittavan toiminnan lisäksi näyttelyt painottuvat paikallisen luonnon ja esimerkiksi sen uhanalaisen lajiston esittelyyn.

Luonnontieteellisten museoiden toiminta kehittyy jatkuvasti. Uutena elementtinä on ns. museaalinen apu, joka kohdistuu kehitysmaissa toimiviin alan museoihin ja niiden kokoelmiin. Kansainvälinen yhteistyö ja verkostoituminen tiivistyvät tulevaisuudessa. Luonnontieteellisten kokoelmien merkitys korostuu biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä. Tämä on arvokasta jo tulevien sukupolvien luonnon tunteuksen kannalta.

Anna Pirkkalainen 31.5.2006

Arktinen museo Nanoq

Fäboda, 68600 Pietarsaari
p. (06) 729 3679
<http://www.nanoq.fi>

Nanoqin, "jääkarhu" grönlanniksi, kokoelmiin sisältyy myös n. 300 arktista eläin- ja kasvinäytettä Etelämantereelta, Pohjois-Venäjältä, Novaja Zemljalta, Grönlannista, Pohjois-Skandinaviasta ja Kanadasta. Luonnontieteellisiä näytteitä ei kartuteta aktiivisesti.

Luonnontieteelliset näytteet ovat peräisin paikallisen Pentti Kronqvistin (s. 1938) ja muiden napamatkailijoiden tutkimusretkiltä arktisille alueille. Lisäksi museon kokoelmiin kuuluu Kanadan inuiittien tekemä vuolukivikokoelma (n. 120 kpl).

Osa näytteistä on esillä vuonna 1991 avatun museon ja tiedotuskeskuksen näyttelyissä, jotka esittelevät arktista kulttuuria ja luontoa.

Erä- ja eläinmuseo

Keskuskoulu, Ylätie, 82900 Ilomantsi
p. (013) 689 3192

Museon kokoelma sisältää runsaat 500 täytettyä eläintä ympäri Suomea. Kokoelmaa ei kartuteta enää.

Kokoelma on syntynyt paikallisen Rautavan perheen metsästys- ja konservointiharrastuksen ympärille. Opettaja Heimo Rautava (1911-2000) alkoi jo koulupoikana suunnitella eläinkokoelman rakentamista. Myöhemmin tarkoituksena oli saada eläimistä peruskokoelma, jota voisi hyödyntää opetustyössä. Rautavan molemmat pojat, Ilkka (s. 1944) ja Jaakko (s. 1948), jatkoivat eläinten metsästämistä ja niiden preparointia.

Kokoelma on kokonaisuudessaan esillä museon eri eläin- ja linturyhmistä kertovassa näyttelyssä. Keväällä 2004 museo siirtyi Ilomantsin Museosäätiön haltuun ja kokoelma digitoitiin myös kantapuu-museotietokantaan (www.kantapuu.fi).

Eräjärven kivimuseo

Eräjärventie, Kirkkopiha, 35220 Eräjärvi
p. (03) 530 6264

Museon kokoelma koostuu n. 1000 mineraali- ja kivilajinäytteestä ympäri maailmaa. Kokoelmaa ei kartuteta aktiivisesti.

Museon kokoelma muodostuu Eräjärvi-Seuralta, Geologian tutkimuskeskukselta (GTK) ja yksityisiltä henkilöiltä saaduista näytteistä. Kivimuseolla myös Suomen suurimpiin lukeutuva agaattikokoelma, jonka seudulla sukujuuret omaava insinööri Paul Antila keräsi Brasiliasta.

Kokoelma on kokonaisuudessaan esillä alun perin vuonna 1974 kotiseutumuseoksi perustetussa museossa. Museon perusnäyttely painottuu alueen kiviteollisuuteen.

Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti

55330 Tiuruniemi

p. (05) 4328 333

<http://www.ekay.net>

Allergia- ja Ympäristöinstituutin tiloissa säilytetään myös kymmeniä tuhansia paikallisten luontoharrastajien lahjoittamia hyönteisnäytteitä. Instituutti ottaa vastaan erityisesti Etelä-Karjalan maakunnasta kerättyjä luonnontieteellisiä kokoelmia.

Joutsenolaisen diplomi-insinööri Gunnar Blomqvistin (1898-1970) kovakuoriaiskoelma (15 000 yksilöä, 2254 lajia) käsittää lähes kaksi kolmasosaa Suomen tunnetusta kovakuoriaislajistosta ja sisältää lähes sata nykyisin uhanalaiseksi luokiteltua lajia. Etelä- ja Pohjois-Karjalasta kerättyjen suurperhosten kokoelma muodostuu Blomqvistin näytteiden lisäksi Kimmo Hulkkosen ja Sergei von Baghin kokoelmista. Hyönteiskokoelmiin kuuluu myös kunnanlääkärinä toimineen v. Baghin (1918-1994) n. 350 lajin tropiikin perhosten kokoelma. Instituutilla on myös ruokolahtelaisen Toivo Miettisen (1908-1992) n. 100 täytettyä eläimen kokoelma.

Kokoelmat ovat aika ajoin osana instituutin vaihteleva-aiheisia luontonäyttelyitä. Tutkijat voivat tutustua kokoelmiin sopimuksen mukaan.

Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo/Luontomuseo

Törnäväntie 23, 60200 Seinäjoki

p. (06) 416 2646

http://www.seinajoki.fi/museo/etela-pohjanmaan_maakuntamuseo.html

Luonnontieteelliset kokoelmat sisältävät nisäkkäitä (43 kpl), lintuja (206 kpl), kaloja (107 kpl), perhosia (n. 2000 kpl), sieniä (53 kpl), pääkalloja (29 kpl), fossiileja (20 kpl) sekä mineraali- ja kivilajinäytteitä (n. 500 kpl). Kokoelmien painopiste on Etelä-Pohjanmaan luonnossa. Kokoelmia ei kartuteta aktiivisesti.

Luonnontieteelliset kokoelmat pohjautuvat Etelä-Pohjanmaan Luonnonsuojeluyhdistys ry:n (perustettu 1969) keräämiin näytteisiin, jotka siirtyivät vuonna 1976 Etelä-Pohjanmaan museon hallintaan. Kokoelmiin kuuluu myös laaja alueella vaikuttaneen rovasti Lauri Lehtolan (1906-1990) museolle vuonna 1979 lahjoittama kivi- ja mineraalikokoelma.

Kokoelma on varastoituna toistaiseksi ja tutkijat voivat tutustua siihen sopimuksen mukaan. Luontomuseo avataan Östermyran kartanon vanhassa meijerissä vuoden 2006 aikana.

Fiskarsin museo

10470 Fiskars

p. (019) 237 013

<http://www.fiskarsmuseum.fi>

Fiskarsin museon hallussa on n. 400 näytettä sisältävä mineraalikokoelma "Collectio minerali Julinian". Kokoelmaan sisältyy näytteitä eri puolilta Eurooppaa, erityisesti Suomesta, Ruotsista ja Englannista.

Fiskarsin ruukin omistajan Johan Jakob von Julinin (1787-1853) keräämien näyttöiden lisäksi kokoelmaan kuuluu n. 30-40 näytettä hänen isänsä, apteekkari Johan Julinin (1752-1820), keräämästä kokoelmasta.

Osa kokoelmasta on esillä museon perusnäyttelyssä. Mineraalikokoelmaan voivat tutustua kaikki tutkijat sopimuksen mukaan.

Forssan Luonnonhistoriallinen museo

Wahreninkatu 4/Vapaudenkatu 5 B, 30101 Forssa

p. (03) 435 4949

<http://www.surffi.net/~flhm>

Forssan luonnonhistoriallisen museon kokoelmat käsittävät n. 800 täytettyä lintua ja nisäkästä, n. 600 kivilaji-, fossiili- ja korukivinäytettä sekä n. 200 sarvi- ja luunäytteitä. Lisäksi kokoelmat koostuvat n. 46 000 hyönteisestä ja n. 15 000 putkilo- ja itiökasveista. Kokoelmat painottuvat lounaishämäläiseen luontoon ja ne karttavat vuosittain muutamilla kymmenillä näytteillä.

Kokoelmat pohjautuvat LHLY:n, Lounais-Hämeen Luonnonsuojeluyhdistys ry:n (perustettu 1951), seudulla suorittamiin järjestelmällisiin inventointeihin. Lisäksi yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja Torild Brander (1904-1992) lahjoitti suurperhos- ja eläinkokoelmansa sekä Lounais-Hämeen Kotiseutu- ja Museoyhdistykseltä saatiin n. 70 täytettyä lintua tammelalaisen lintutieteilijä Volter Pousarin (1866-1934) kokoelmista. Museon kokoelmissa on myös somerolaisen luonnonvaraintutkija Leo Svenmaan (1914-1990) kymmeniätuhansia näytteitä käsittävä kivikokoelma sekä Eero Nylundin 6000 yksilön sahapistiäskokoelma.

Vuonna 1968 LHLY erotti osan kokoelmista ns. yleisömuseoksi, jonka perusnäyttely keskittyy lounaishämäläisen luonnon ja sen suojelun esittelyyn. Tieteellisiksi kokoelmiksi luettavat kasvi- ja hyönteiskokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

Iisalmen Luontomuseo

Kulttuurikeskus, Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi

p. (017) 818 387

<http://www.iisalmenluontomuseo.net>

Kokoelmat sisältävät n. 500 hyönteis- ja n. 30 000 kasvinäytettä, jotka painottuvat Ylä-Savon alueen luontoon. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmat pohjautuvat Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry:n (perustettu 1952) keräämiin näytteisiin. Museon kokoelmissa on myös suuri yksittäisten henkilöiden pääosin Suomesta keräämä nisäkäskallokokoelma (yli 30 000 kpl) ja eri nisäkkäiden nahkoja (n. 8000 kpl).

Osa kokoelmista on esillä vuonna 1989 avatun museon Ylä-Savon luonnosta kertovassa näyttelyssä. Tieteellisiksi kokoelmiksi luettavat kasvinäytteet ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

Joensuun yliopiston luonnontieteelliset opintokokoelmat

Futura & Natura, Yliopistokatu 7, 80101 Joensuu

p. (013) 251 3567

<http://www.joensuu.fi/mltdk/index.html>

Joensuun yliopiston kokoelmat käsittävät selkärankaisia ja selkärangattomia (n. 4000 näytettä), kasveja (n. 30 000 näytettä, n. 1500 lajia) sekä useita satoja mineraali- ja kivilajinäytteitä. Kokoelmien erikoistumisalue on Etelä- ja Pohjois-Karjalan luonnossa. Tällä hetkellä kokoelmia kartutetaan ainoastaan opintokokoelmia täydentämällä.

Luonnontieteellisten kokoelmien historia ulottuu vuonna 1880 perustettuun Sortavalan seminaariin, jonka opettajien koulutukseen tarvittu laajat täytettyjen lintujen kokoelmat kulkeutuivat seminaarin mukana Joensuun lyseon. Vuonna 1974 korkeakoululle lahjoitetut seminaarin jäljelle jääneet lintukokoelmat ja lyseon omat kokoelmat käsittivät n. 100 kotimaista täytettyä lintua ja nisäkstä sekä yli 20 kalloa ja luurankoa.

Erillisiä kokoelmia ovat joensuulaisen apteekkari Veijo Mannelinin eri puolilta Suomea keräämien suurperhosten kokoelma (n. 70 000 yksilöä) ja iisalmelaisen lääkintöneuvos Arvi J. Huuskosen herbaario (n. 10 000 näytettä) Laatokan ympäristöstä, Pohjois-Savosta ja Käsivarren Lapista. Geologisten kokoelmien merkittävimmät lahjoitukset ovat joensuulaisten lehtori Aune Kuokkasen (n. 100 näytettä) ja geologi, sittemmin helsinkiläistyneen, Marjatta Virkkusen (n. 200 näytettä) lahjoittamat kokoelmat.

Osa opintokokoelman näytteistä on esillä laitosten julkisissa tiloissa ja niihin voivat tutustua kaikki kiinnostuneet. Tieteelliset kokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

K. E. Kivirikon lintu- ja nisäkäskokoelma

Viikin kampus, Latokartanonkaari 5, 00790 Helsinki

p. (09) 191 58376

<http://www.helsinki.fi/yliopisto/museot.html>

Kokoelma käsittää lähes koko kotimaisen pesimälinnuston lisäksi kymmeniä muita lintulajeja ja kolmisenkymmentä nisäkäslajia ympäri Suomea. Kokoelmaa ei kartuteta enää.

Kokoelma pohjautuu Helsingin yliopistossa maantieteen ja biologian opiskelijoita opettaneen professori Karl Emil Kivirikon (1870-1947, entinen Stenroos) täyttämiin eläimiin. Kivirikon ensimmäinen 362 yksilöä, 156 lintu- ja 19 nisäkäslajia, käsittänyt kokoelma ostettiin Helsingin yliopiston silloiselle maatalous- ja metsäeläintieteen laitokselle vuonna 1928. Laitoksen kokoelma täydentyi vuonna 1944, kun Werner Söderström Osakeyhtiö lahjoitti pääosan Kivirikolta ostamistaan 843 täytetyistä eläimestä. Kokoelman yhteyteen on sijoitettu myös lahjoituksena saatu asemapäällikkö Armas Kososen kotimaisten lintujen munakokoelma (724 pesuetta, 3 200 linnunmunaa).

Suurin osa kokoelmasta on esillä ja siihen voivat tutustua kaikki halukkaat sopimuksen mukaan. Syksyllä 2006 kokoelma siirtyy Luonnontieteelliselle keskusmuseolle.

Keski-Suomen luontomuseo/Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellinen osasto

Vesilinna, Ihantolantie 5, 40014 Jyväskylä
p. (014) 260 3812
<http://www.jyu.fi/tdk/museo>

Museon luonnontieteelliset kokoelmat sisältävät n. 245 300 näytettä, joista suurin osa on hyönteisiä (n. 161 200 kpl). Selkärangaiskokoelmat käsittävät täytettyjä eläimiä (n. 1200 kpl), nahkoja (n. 1100 kpl) ja luita (n. 650 kpl). Museon kasviko-koelmat koostuvat n. 76 300 näytteestä ja geologiset kokoelmat n. 2100 näytteestä. Kokoelmien erikoistumisalue on Keski-Suomen luonnossa. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmat pohjautuvat vuonna 1863 perustetun Jyväskylän seminaarin ja kasvatustieteellisen korkeakoulun opetuskokoelmiin. Jyväskylän seminaari tarvitsi opetusta varten luonnontieteelliset kokoelmat, jotka saivat alkunsa "Suomen kansakoulun isän" Uno Cygnaeuksen (1810-1888), eräiden luonnontieteilijöiden ja Helsingin yliopistolta saaduista lähinnä kotimaisista lahjoituksista. Merkittävä erilliskokoelma on kasvitieteilijä Lars Levi Laestadiusen (1800-1861) keräämä 202 putkilokasvin kokoelma Pohjois-Suomesta.

Pieni osa kokoelmista on näytteillä Keski-Suomen luontomuseon näyttelyiden yhteydessä. Museo keskittyy Keski-Suomen luonnon monimuotoisuuden esittelyyn. Tieteellisiin kokoelmiin voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan.

K.H. Renlundin museo/Viljo Nissisen mineraalikokoelma

Pitkäsillankatu 26-28, 67100 Kokkola
p. (06) 828 9497
<http://www.kokkola.fi/museo>

Kokoelma sisältää n. 1490 eri puolilta maailmaa hankittua mineraalinäytettä. Kokkolan kaupungin vuonna 1984 ostamaa kokoelmaa ei kartuteta enää aktiivisesti.

Kokkolalainen Viljo Nissinen (1914-2000) kiinnostui mineraalien keräämisestä vuonna 1938 ollessaan merimiehenä ja harrastus jatkui läpi elämän. Kokoelmaan kuuluu myös palanen kuuluisaa Porvoon eteläpuolelle vuonna 1899 pudonnutta Bjurbölen meteoriittia.

Suurin osa kokoelmasta on esillä sille varatussa näyttelytilassa K. H. Renlundin museon yhteydessä.

Kieppi/Veikko Salkion luontokokoelma

Pitkäsillankatu 26-28, 67100 Kokkola
p. (06) 828 9497
<http://www.kokkola.fi/museo>

Kokoelma sisältää n. 1450 kotimaista eläinnäytettä. Täytettyjen eläimien (nisäkkäitä n. 100 kpl ja lintuja n. 500 kpl) lisäksi kokoelmiin kuuluu fossiileja (n. 50 kpl), sarvia (n. 70 kpl), kalloja (n. 245 kpl) ja muita biologisia näytteitä (n. 140 kpl). Kokkolan kaupungin vuonna 1982 ostamaa kokoelmaa ei enää kartuteta aktiivisesti.

Preparaattori Veikko Salkio (s. 1912) on itse koonnut ja konservoinut pääosan näytteistä, jotka kaikki ovat löytyneet tieliikenteen uhreina tai muulla tavoin tapaturmaisesti kuolleina ympäri Suomea.

Suurin osa kokoelmasta on esillä näyttelyssä, jossa esitellään tuttua ja vähän tuntematontaakin maamme eläimistöä. Näytteillä on esimerkiksi Suomessa yhden ainoan kerran, Kokkolassa syksyllä 1945, tavattu harakkakäki (nyk. töyhtökäki). Lisäksi esillä on värimuunnoksia, sekamuotoja, epämuodostuneita yksilöitä ja luunäytteitä.

Kivimuseo/Geologian tutkimuskeskus

Betonimiehenkuja 4, 02151 Espoo

p. 0205 5011

<http://www.gsf.fi/palvelut/info/kivimuseo.htm>

Museon kokoelma sisältää noin 7 000 geologista näytettä ympäri maailmaa. Kokoelma koostuu mineraali- (1462 kpl) ja kivilajinäytteistä (n. 700 kpl) sekä malmi- (n. 514 kpl), sedimentti- ja fossiilinäytteistä (n. 500 kpl). Kokoelmaa ei kartuteta enää aktiivisesti.

Kivimuseon merkittävimpiä erilliskokoelmia ovat Helsingin kaupungilta saatu, aiemmin Korkeasaarella ollut, kivikokoelma (n. 200 kpl) ja jalokivihioja Tauno Parosen vuonna 1987 lahjoittama korukivikokoelma (920 kpl). Kokoelmissa on myös mm. 110 kpl kivikuutioita, jotka olivat esillä Pariisin vuoden 1900 maailmannäyttelyn Suomen paviljongissa ja Presidentti Kekkoselta 1970-luvun alkupuolella saadut näytteet. Presidentti Urho Kekkonen (1900-1986) lahjoitti museolle Apollo 17 lennolla kuusta tuodun kivilajinäytteen ja kuussa käyneen Suomen pienoislipun lisäksi rautamalminäytteen Kostamuksesta.

Suurin osa vuonna 1958 avatun museon kokoelmasta on nähtävillä uusituissa näyttelytiloissa, joissa kerrotaan maapallon synnystä ja sen ilmiöistä sekä Suomen ja muun maailman kivistä.

Kivinäyttelyt

Erilaisissa kivilajinäyttelyissä voi tutustua alueellisiin erikoisuuksiin sekä ympäri maailmaa kerättyihin mineraali- ja kivilajinäytteisiin. Näyttelyiden lisäksi kohteissa on tarjolla monipuolista toimintaa ja -palveluita.

Lisätietoa:

Kemin jalokivigalleria

<http://www.kemi.fi/jalokivigalleria>

Suomen kivikeskus

<http://www.kivikeskus.com>

Tulivuorikeskus

<http://www.tulivuorikeskus.fi>

Ylämaan jalokivimuseo

<http://www.ylamaa.fi/php/index.php?sisalto=jalokivimuseo>

Kortesjärven luontomuseo

Jääkärintie 80, 62420 Kortesjärvi

p. (06) 2412 4221

<http://www.jarviseudunmuseoverkko.fi>

Kokoelma käsittää yhteensä n. 20 täytettyä eläintä ja linnunmunia, jotka paikkakuntalainen pitäjäneuvos Jaakko Vainionpää on kerännyt seudulta. Luontomuseon kokoelmaa ei enää kartuteta. Kokoelmasta järjestetty luontonäyttely on esillä Jääkärimuseon yhteydessä.

Kultamuseo

Kultakylä, 99695 Tankavaara

p. (016) 626 171

<http://www.kultamuseo.fi>

<http://www.tankavaara.net>

Kultamuseon kivikokoelmaan sisältyy n. 2670 näytettä ympäri maailmaa. Oma-leimaista kokoelmalle ovat korukiviksi tai hiottaviksi sopivat Lapin kivet ja kultapitoiset malminäytteet eri puolilta Suomea. Kivikokoelma karttuu vuosittain muutamilla kymmenillä näytteillä.

Kokoelma pohjautuu kullankaivaja Niilo "Nipa" Raumalan (1922-1983) keräämään n. 100 näytteeseen, jotka kultamuseo sai lahjoituksena Tankakulta Oy:ltä vuonna 1977 perusnäyttelyänsä varten. Lisäksi museolla on Geologian tutkimuskeskukselta, Raumaruukilta ja Outokummulta saatu n. 300 näytettä käsittävä mineraali- ja malmikokoelma.

Tankavaaran Kultamuseo ja sen ulkomuseoalue kertovat kullankaivajien elämästä erilaisten esineiden, kuvien ja näyttöiden avulla. Kivi- ja mineraalikokoelma sijaitsee kokonaisuudessaan erillisessä Härkäselän rakennuksessa.

Kuopion luonnontieteellinen museo

Kauppakatu 23/Myhkyrinkatu 22, 70100 Kuopio

p. (017) 182 652

<http://www.kuopionluonnontieteellinenmuseo.fi>

Museon eläinkokoelmat käsittävät n. 612 900 näytettä, jotka jakaantuvat nisäkkäisiin (n. 9300 kpl), lintuihin (n. 6070 kpl), linnunmuniin (n. 4850 kpl), kaloihin (n. 4300 kpl), matelijoihin (n. 85 kpl), perhosiin (n. 325 500 kpl), muihin hyönteisiin (n. 204 700 kpl) ja selkärangattomiin (n. 44 460 kpl). Liki 254 220 kasvi- ja sieninäytteen lisäksi kokoelmiin sisältyy myös 3481 kivi- ja mineraalinäytettä. Luonnontieteellisten kokoelmien painopiste on Itä-Suomessa. Erityisesti museon kasvi- ja sienikokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmat pohjautuvat Kuopiossa tuolloin toimineiden innokkaiden luonnontieteilijöiden ja -harrastajien toimintaan. Kuopion museo perustettiin vain muutama kuukausi

Kuopion Luonnonystävien Yhdistyksen (perustettu 1896) jälkeen. Tärkeimpänä koelmalahjoituksena voidaan pitää eläintieteilijä A. J. Melan (1846-1904) vuonna 1901 museolle testamenttaamia kokoelmia, jotka sisälsivät kasvi- ja kivimateriaalin (750 kpl) lisäksi hyönteisiä ja linnunmunia (300 kpl).

Pieni osa museon kokoelmista on esillä perusnäyttelyssä, joka kertoo pohjoissavolaisesta luonnosta ja sen ilmiöistä. Tieteelliset kokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

Lahden historiallinen museo

Lahdenkatu 4, 15111 Lahti

p. (03) 814 4530

<http://www3.lahti.fi/museot/historia.html>

Lahden historiallisen museon kokoelmiin kuuluu myös erillinen perhoskokoelma ja esimerkinäytteitä Päijät-Hämeen kivilajeista. Näytteitä ei kartuteta aktiivisesti.

Museo sai vuonna 1988 lahjoituksena lääketieteen ja kirjallisuuden tohtori Robert von Bonsdorffin (1907-1992) Lahden seudulta keräämän suurperhoskokoelman (10393 yksilöä, 827 lajia). Lahjoittajan taka-ajatuksena oli luovuttaa harrastuksensa hedelmät mahdollisen luonnontieteellisen museon pohjaksi. Vuonna 1996 museo täydensi ja kunnosti perhoskokoelmaa, joka käsittää nyt 12 000 yksilöä ja 960 lajia.

Näytteet ovat tutkijoiden käytettävissä sopimuksen mukaan. Näytteitä ei ole luetteloitu Antikvaria-museotietokantaan.

Lapin maakuntamuseo ja Arktikum

Pohjoisranta 4, 96200 Rovaniemi

p. (016) 322 2821, 322 3260

<http://www.rovaniemi.fi/maakuntamuseo>

<http://www.arktikum.fi>

Luonnontieteelliset kokoelmat koostuvat nisäkkäistä (n. 400 kpl), linnuista (n. 880 kpl), hyönteisistä (n. 18 440 kpl), kasveista (n. 4300), sienistä (n. 140 kpl), kivistä (n. 640 kpl) ja muista biologisista näytteistä (n. 100 kpl). Kokoelmien erikoistumisalue on Lapin alue. Kokoelmat karttavat vuosittain 10-100 näytteellä.

Kokoelmien perustana on oululaisen preparaattori Aarne Hellemaan (1905-1962, ent. Hellman) itse täyttämä lintukokoelma (447 näytettä), jonka Rovaniemen kaupunki osti vuonna 1952. Kun Lapin maakuntamuseo perustettiin vuonna 1976, luonnontieteelliset kokoelmat täydentyivät preparaattori Veikko Salkion (s. 1912) lintu-, nisäkäs-, kallo- ja sarvikokoelmalla (533 näytettä) sekä Rovaniemen Geologian tutkimuskeskukselta saadulta kivikokoelmalla (606 näytettä). Lisäksi kokoelmissa on biologi Jukka Jalavan Lapista keräämä hyönteiskokoelma (1818 näytettä) ja MMT Hannu Saarenmaan pikkuperhoskokoelma (5502 näytettä) Suomesta.

Osa kokoelmista on esillä Arktisen keskuksen (Arktikum) ja Lapin maakuntamuseon perusnäyttelyissä, jotka kertovat alueen luonnosta ja kulttuurista. Tieteellisiin kokoelmiin pääsevät tutustumaan tutkijat sopimuksen mukaan virka-aikana.

Luonnontieteellinen keskusmuseo

Helsinki

p. (09) 1911 (vaihte)

<http://www.fmnh.helsinki.fi>

Luonnontieteellisen keskusmuseon muodostavat aiemmin Helsingin yliopiston laitosten yhteydessä toimineet eläinmuseo, geologian museo ja kasvimuseo. Lisäksi keskusmuseoon kuuluu myös ajoituslaboratorio ja kasvitieteellinen puutarha. Keskusmuseon keskeisin tehtävä on Suomen luonnontieteellisten kansalliskokoelmien ylläpito ja kerääminen. Kokoelmissa on näytteitä muualtakin maailmasta. Kokoelmia kartutetaan aktiivisesti: vuosittain ne karttavat kymmenillä tuhansilla uusilla näytteillä.

Eläinmuseon kokoelmat pohjautuvat Societas pro Fauna et Flora Fennica -seuran vuonna 1858 Helsingin yliopistolle lahjoittamaan eläinkokoelmaan. Hyönteisnäytteitä on nykyisin n. 8,5 miljoonaa yksilöä. Hyönteiskokoelmiin kuuluu tärkeinä erilliskokoelmina mm. yhden aikansa merkittävimmän hyönteistutkijan kreivi Carl Gustav Mannerheimin (1797-1854) kovakuoriaiskokoelma sekä hyönteisosastolla toimineiden Richard Freyn (1886-1965) kaksisiipiskokoelma, Wolter Hellénin (1890-1979) pistiäiskokoelma, Harald (1871-1963) ja Håkan (1898-1966) Lindbergin kovakuoriais-, lude- ja kaskaskokoelmat. Hyönteisten ohella eläinmuseon kokoelmissa on muitakin selkärangattomia (n. 200 000 näytettä) ja selkärangaisia (n. 129 000 näytettä). Lisäksi museolla on historiallisesti arvokas linnunmunakokoelma.

Geologian museon kokoelmissa on n. 87 000 näytettä mineraaleja, kivilajeja, malmeja ja meteoriitteja sekä n. 17 500 fossiilia ja niiden valujäljennöksiä. Geologian museon kokoelmat perustuvat kemian professori Pehr Adolf von Bonsdorffin (1791-1839) kesällä 1829 Ruotsista hankkimaan 340 mineraalinäytteeseen. Museon tärkeimmät erilliskokoelmat ovat akateemikko Thure Georg Sahaman (1910-1983) testamenttaama mineraalikokoelma ja eläintieteen professori Alexander von Nordmanin (1803-1866) tuoma fossiilikokoelma Etelä-Venäjältä.

Kasvimuseon yli 3 miljoonaa näytettä käsittävät kokoelmat jakaantuvat putkilokasveihin (n. 2 miljoonaa näytettä), jäkäliin (n. 370 000 näytettä), sieniin (n. 330 000 näytettä) sekä sammaliin ja leviin (n. 700 000 näytettä). Kokoelmien juuret ulottuvat 1600-luvulle Turun Akatemiaan ja museon perustamisvuotena pidetään vuotta 1650. Kasvimuseon n. 15 000 vanhinta näytettä ovat 1600- ja 1700-luvuilta: joitakin näytteitä säästyivät Turun palolta vuonna 1827 ja niitä kulkeutui eri teitä takaisin museoon. Merkittävimpiä erilliskokoelmia ovat ”jäkälätieteen isältä” ruotsalaiselta Erik Achariukselta (1757-1809) ostettu jäkäläkokoelma, Viktor Ferdinand Brotheruksen (1849-1929) sammalkokoelma, ”Suomen sienitieteen isän” P. A. Karstenin (1834-1907) sienikokoelma, Sextus Otto Lindbergin (1835-1889) sammalkokoelma ja Johan Ivar Liron (1872-1943) ruoste- ja nokisienikokoelma.

Kokoelmat on tutkijoiden käytettävissä sopimuksen mukaan. Pieni osa kokoelmista on esillä Luonnontieteellisen museon (Pohjoinen Rautatiekatu 13) ja Mineraalikaabinetin (Snellmaninkatu 3) näyttelyissä. Lisäksi Kasvitieteellisen puutarhan (Kaisaniemenranta 2/Unioninkatu 44) kasvihuoneet ja ulkopuutarha ovat avoinna yleisölle.

Luontopisteet

puh. 0205 64120

<http://www.luontoon.fi>

<http://www.metsahallitus.fi>

Eri puolille Suomea on perustettu ns. luontopisteitä: luontokeskuksia, luontotaloja, luontotupia tai palvelupisteitä. Luontopisteet kertovat erilaisten näyttelyiden ja tietokujien avulla paikallisesta luonnosta. Lisäksi pisteet tarjoavat opastuspalveluita ja antavat retkeilyneuvontaa lähiseudun luontokohteista.

Luontopisteiden yhteystiedot löytyvät niiden omilta sivuilta:

<http://www.luontoon.fi/page.asp?Section=1361>

Lusto – Suomen metsämuseo ja metsätietokeskus

58450 Punkaharju

p. (015) 345 1030

<http://www.lusto.fi>

Suomen metsämuseon kokoelmat sisältävät myös n. 100 puu- tai kasvinäytettä ympäri Suomea. Vanhimmat näytteet metsätyypeistä ja niiden epämuodostumista ovat peräisin vuonna 1862 perustetusta Evon metsäopistosta. Helsingin yliopiston metsämuseokokoelma siirrettiin kokonaisuudessaan Lustoon, kun Suomen metsämuseo ja tietokeskus avattiin yleisölle vuonna 1994. Näytteisiin voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan ja se tullaan luetteloimaan lähivuosina myös kantapuu-tietokantaan (www.kantapuu.fi).

Oulun yliopiston eläinmuseo

Linnanmaa (A1-ovi), 900014 Oulun yliopisto

p. (08) 553 1011

<http://cc.oulu.fi/~zoolmus/>

Museon kokoelmiin on talletettuna n. 2 miljoonaa selkärangattomia eläintä ja n. 50 000 näytettä selkärangattomista eläimistä. Museon kokoelmiin kuuluvat näytteet ovat pääasiassa Pohjois-Suomesta, mutta nisäkäsmateriaalia on hankittu muualtakin Pohjois-Fennoskandiasta. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmat pohjautuvat Oulun Luonnonystävien Yhdistyksen (perustettu 1925) yliopistolle vuonna 1960 lahjoittamaan kokoelmaan. Lahjoitus sisälsi 114 täytettyä nisäkästä, 492 lintua ja n. 100 muuta selkärangattomia eläintä sekä yli 6000 munaa käsittävän linnunmunakokoelman ja muutamia kymmeniätuhansia hyönteisiä.

Perinteisesti lajeittain ryhmiteltyjen nisäkkäiden ja lintujen lisäksi nähtävillä on hyönteisiä ja muita selkärangattomia. Museossa on myös yli 60 m pitkä yhtenäinen dioraama, jossa käydään läpi maamme eläimistöä Jäämeren rannalta Suomenlahdelle vaihtuvien vuodenaikojen. Tieteelliset kokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

Oulun yliopiston geologian museo

Linnanmaa (K-ovi), 900014 Oulun yliopisto
p. (08) 553 1468
<http://cc oulu.fi/~geomuwww/index.html>

Museon kokoelmat käsittivät n. 12 500 mineraali-, kivilaji- ja fossiilinäytettä. Alueellisesti kokoelmat painottuvat Suomeen ja Fennoskandiaan, mutta erityisesti kivilaji- ja mineraalinäytteitä on kaikista maanosista. Kokoelmia ei kartuteta enää aktiivisesti.

Kun Oulun yliopiston geologian ja mineralogian opetus käynnistyi vuonna 1961, laitoksen kokoelmiin saatiin ensimmäisenä vuonna lahjoituksina entiseltä Geologian tutkimuskeskuksen johtajalta Aarne Laitakarilta (1890-1975) n. 400 kotimaista näytettä sekä Outokumpu Oy:n eri kaivoksilta, Helsingin yliopiston geologian laitokselta ja Oulun Luonnonystäväin Yhdistykseltä (perustettu 1925) n. 400 näytettä. Korukivikokoelma täydentyi merkittävästi, kun etelä-pohjanmaalla vaikuttanut rovasti Lauri Lehtola (1906-1990) lahjoitti oman n. 600 näytteen kokoelman.

Kokoelma on esillä systemaattisesti järjestetyssä näyttelyssä. Lisäksi museolla on lakkafilmitekniikalla valmistettuja maalajirakennetauluja sekä kuvatauluja mm. maapallon rakenteesta ja geologisista prosesseista.

Oulun yliopiston kasvimuseo

Kaitoväylä 5, 900014 Oulun yliopisto
p. (08) 553 1570
<http://cc oulu.fi/%7Eherboul/>

Museossa on n. 500 000 eri kasvinäytettä. Putkilokasvien kokoelma koostuu kotimaisista ja pohjoismaisista (Fennoskandinen kokoelma 190 000) ja muualta maailmasta (Ekstrafennoskandinen kokoelma 80 000) peräisin olevista näytteistä. Jäkäläkokoelmissa on n. 30 000 näytettä ja sienikokoelmat käsittävät n. 80 000 näytettä (lähinnä kotelo- ja helttasieniä). Lehti- ja maksasammalia on yhteensä n. 67 000 näytettä. Kasvimuseo on erikoistunut pohjoisen pallonpuoliskon boreaalisten ja arktisten alueiden kasvi- ja sienilajistoon. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmat pohjautuvat Oulun Luonnonystävien yhdistyksen (perustettu 1925) 60 650 näytteen kasvikokoelmaan, jonka yhdistyksen jäsenet lahjoittivat yliopistolle vuonna 1961. Tähän lahjoitukseen sisältyivät myös paikallisen ns. kasvitieteellisen salaseura "Flora Ob":n (Ob = Ostrobotnia borealis, Pohjois-Pohjanmaa) jäsenten keräämät 9028 arkkia.

Kasvimuseolla ei ole varsinaisia näyttelytiloja. Tieteellisiin kokoelmiin voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan.

Outokummun kaivosmuseo

Kaivosmiehenpolku 1, 83500 Outokumpu
p. (013) 555 356
<http://www.kaivosmuseo.net>

Kaivosmuseon kivikokoelma käsittää n. 200 näytettä. Kokoelman painopiste on Ou-

tokummun lisäksi muissakin malmikaivoksissa. Kokoelmaa ei kartuteta aktiivisesti.

Kokoelma on muodostunut Outokumpuyhtiön, muiden kaivosorganisaatioiden ja yksityisten henkilöiden lahjoituksista.

Osa kivikokoelmasta on esillä vanhan kaivoksen alueella toimivan museon perusnäyttelyssä, joka esittelee malmigeologiaa ja malminetsintää. Kokoelmaan voivat tutustua kaikki halukkaat sopimuksen mukaan.

Pohjanmaan museo ja Terranova Merenkurkun luontokeskus

Museokatu 3-4, 65100 Vaasa

p. (06) 325 3800

<http://museo.vaasa.fi/>

Museon lintukokoelma käsittää lähemmäs 600 yksilöä ja yli 100 linnunpesää muni-
neen, nisäkäskokoelma n. 80 eläintä. Hyönteiskokoelmiin kuuluu n. 37 000 yksilöä,
kasvikokoelmiin n. 40 000 arkkia ja kivikokoelmiin n. 500 näytettä. Kokoelmat painottuvat eteläisen Pohjanmaan kasvi- ja eläinmaailmaan. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmien perustana ovat Vaasan seudun luontoa tutkivan Ostrobothnia Australis -
yhdistyksen (perustettu 1924) kokoelmat. Yhdistyksen lintu- ja nisäkäskokoelma
pohjautuu opettaja Alexander Bodenin (1852-1885) ja piirilääkäri Jakob Stenbäckin
(1849-1900) vuosilta 1869-1885 alueelta keräämiin 277 lintuun ja 20 nisäkkääseen.
Hyönteiskokoelmansa yhdistys perusti vuonna 1925 ja kasvikokoelman keruu aloitettiin kolme vuotta myöhemmin. Yhdistyksen kokoelmat lahjoitettiin Pohjanmaan museolle vuonna 2003. Kivikokoelmien n. 80 näytettä ovat peräisin Outokumpu Oy:n nykyään lakkautetusta Korsnäsin kaivoksesta. Lisäksi kaupunki on sijoittanut Vaasan läänin malmin etsijät ry:ltä saamansa Hovioikeuden presidentti Paavo Alkion (1902-1983) kivikokoelman museolle.

Suurin osa lintu- ja nisäkäskokoelmista ovat nähtävillä Terranovan yhteydessä. Terranovaan on valmistunut lisäksi uusi pysyvä selkärangattomien näyttely, jossa on esillä mm. kaikki Merenkurkun alueella nähdyt 517 perhoslajia. Myös kivikokoelmasta on suunniteltu pysyvää näyttelyä. Hyönteis- ja kasvikokoelmat ovat sopimuksen mukaan tutkijoiden nähtävissä.

Porvoon luonnonhistoriallinen museo

Kaivokatu 40, 06100 Porvoo

p. (019) 523 1700

<http://www.porvoo.fi>

Porvoon luonnonhistoriallisen museon kokoelmien useiden satojen eläin-, kasvi- ja geologisten näytteiden tarkkaa lukumäärä ei tiedetä. Eri puolilta Suomea kerättyä kokoelmaa ei kartuteta enää aktiivisesti.

Kokoelma keräämisen aloittivat Porvoon Luonnonhistoriallinen Yhdistys ry:n jäsenet 1950-luvulla. Kokoelmiin sisältyy myös joitakin laajempia järjestämättömiä herbaarioita.

Osa näytteistä on esillä vuonna 1956 perustetun museon eläin- ja kasviaiheisissa dioraamoissa. Suurin osa kokoelmasta on hätävarastoituna ja sille etsitään uutta säilytyspaikkaa. Kokoelmaan voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan.

Raahen museo

Rantakatu 33, 92100 Raahе
p. (08) 439 3334
<http://raahe.fi/museo>

Raahen museon kokoelmiin kuuluu myös muutama sata eksoottista luonnonnäytettä. Ne ovat osa ns. kuriositeettikokoelmaa, johon sisältyy merimiesten kaukomailta tuomia "ihmeellisyyksiä", kuten merieläimiä, nahkoja ja kivinäytteitä. Lisäksi museolla on kokoelmissa täytettyjä eläimiä Raahen ympäristöstä.

Museon perustaja piirilääkäri C. R. Ehrströmin (1803-1881) uskoi merenkulun mahdollistavan laajojen luonnontieteellisten kokoelmien keräämisen. Merkittävänä laivanvarustajakaupunkina Raahen museon luonnontieteellinen kokoelma karttui 1860-luvulta lähtien 1900-luvun taitteeseen, jolloin keräystoiminnan painopiste siirtyi paikallisen esineistön tallentamiseen.

Osa kuriositeettikokoelmasta on nähtävillä museon perusnäyttelyssä, muuten kokoelmaan voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan.

Rauman museo

Kauppakatu 24, 26100 Rauma
p. (02) 834 3527
<http://www.rauma.fi/museo>

Vuonna 1891 perustetun museon kokoelmiin kuuluu myös toiminnan alkujoilta muutamia kymmeniä eksoottisia luonnonnäytteitä, kuten koralleja, linnunmunia ja kivinäytteitä, joita merimiehet toivat mukanaan kaukomailta. Huomattavin näyte lienee "valaskalan alinen leukaluu Arogeeniluodolta", jonka Kapteeni O. V. Lundén lahjoitti museolle vuonna 1894. Yksittäisiä näytteitä on esillä Rauman museon pisteissä. Näytteisiin voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan.

Satakunnan museo/Luontotalo Arkki

Pohjoispuisto 7, 28100 Pori
p. (02) 621 1176
<http://www.pori.fi/smu/arkki.htm>

Luontotalo Arkin kokoelmissa on muutamia satoja nisäkkäitä, lintuja ja linnunmunia. Lisäksi kokoelmiin kuuluu n. 10 000 hyönteisnäytettä. Kokoelmien erikoistumisalue on satakunnan luonnossa. Kokoelmia kartutetaan aktiivisesti.

Kokoelmat pohjautuvat Satakunnan museon osaksi järjestämättömiin luonnontieteellisiin näytteisiin, jotka siirtyivät Arkille vuonna 2000. Merkittävimpiä erilliskokoelmia ovat reposaarelaisen Viljo Lauron perhoskokoelma (3938 yksilöä) ja Porin lyseon perhoskokoelma.

Osa kokoelmista on esillä Luontotalo Arkin perusnäyttelyssä, joka esittelee satakuntalaista kosteikkoluontoa ja Kokemäenjoen suiston aluetta. Lauron kokoelma on osaksi esillä erillisessä perhoshuoneessa. Muuten kokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

Suomen Metsästysmuseum

Tehtaankatu 23 A, 11910 Riihimäki
p. (019) 722 293
<http://www.metsastysmuseum.fi>

Suomen Metsästysmuseumin kokoelmissa on edustettuina useita satoja tavallisimpia suomalaisia riistalintuja ja -nisäkkäitä sekä niiden turkiksia, taljoja, trofeita, sarvia ja kalloja. Eläinnäytteitä kartutetaan aktiivisesti.

Museolle on talletettu myös Kanta-Hämeen lintutieteellisen yhdistyksen omistama joensuulaisen opettaja Alpi Pynnösen munakokoelma (68 lajia, 400 munaa) ja Kastelmuseoyhdistys ry:n (perustettu 1978) näytteitä.

Osa eläinnäytteistä on esillä metsästyksen historiasta kertovassa perusnäyttelyssä. Muuten näytteet ovat tutkijoiden käytettävissä sopimuksen mukaan.

Tampereen kivimuseo

Hämeenpuisto 20, 33101 Tampere
p. (020) 7166 046
<http://www.tampere.fi/kivimuseo>

Tampereen kivimuseon kokoelmat koostuvat n. 6000 seitsemästäkymmenestä eri maasta peräisin olevista kivi- ja mineraalinäytteistä. Tampereen kaupungille vuonna 1997 lahjoitettua kokoelmaa ei enää kartuteta aktiivisesti.

Kokoelma perustuu diplomi-insinööri Paavo Korhosen (s. 1920) keräämiin näytteisiin. Korhosen kokoelma kuului alun perin Tampereen luonnontieteelliseen museoon ja se on ollut avoinna pääkirjasto Metson alakerrassa vuodesta 1972 lähtien.

Näytteet ovat esillä museon perusnäyttelyssä, joka esittelee laajasti kivikunnan erikoisuuksia: jalo- ja korukiviä, hyötymineraaleja sekä koralleja, meteoriitteja ja fossiileja. Suomesta joukossa on myös näyte maamme vanhimmasta tunnetusta kivistä Pudasjärven Siuruan gneissistä, jolla on ikää n. 3,5 miljardia vuotta.

Tampereen luonnontieteellinen museo

Vapriikki, 33100 Tampere
p. (020) 716 6966
<http://www.tampere.fi/vapriikki>

Lähes 75 000 näytettä käsittävät kokoelmat koostuvat eläin- (täytetyt eläimet 979 kpl ja luurangot n. 60 kpl), hyönteis- (n. 35 000 kpl), kasvi- (n. 33 400 kpl) ja kivi-kokoelmista (n. 3 800 kpl). Kokoelmat painottuvat Pirkanmaan luontoon. Hyönteis- ja kasvikokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kokoelmien pohjana ovat Tampereen luonnontieteellisen yhdistyksen (1905-1915) keräämät 17 täytettyä eläintä ja sammaltutkija V. F. Brotheruksen (1849-1929) sammalleksikaatti, jotka päätyivät vuonna 1932 perustetun Tampereen Luonnon Ystävät ry:n haltuun. Luonnon Ystävät saivat kasvikokoelmien pohjaksi vuotta myöhemmin eräiden Tampereen lyseon oppilaiden herbaarioita. Kivikokoelma muodostuu suureksi osaksi Carl-Fredrik Mählinin n. 3463 näytteen kokoelmasta.

Luonnon ystävien kokoelmat siirtyivät kaupungin haltuun vuonna 1961, jolloin varsinainen luonnontieteellinen museo avattiin Kirjastotalo Metson tiloissa. Vuonna 1995 alkoi kokoelmien varastointivaihe. Kokoelmiin voivat tutustua tutkijat sopimuksen mukaan.

Teknillisen korkeakoulun mineraloginen kokoelma

Geoympäristötekniikan laboratorio, Vuorimiehentie 2 A, 02150 Espoo
p. (09) 451 2733
<http://geo.tkk.fi>

Kokoelma käsittää n. 13 000 mineraali- ja kivilajinäytettä ympäri maailmaa. Osasta näytteistä on tehty myös mikroskooppinen preparaatti, ohut- ja/tai pintahie. Painopiste on mineraaleissa ja malminetsintään liittyvissä näytteissä. Kokoelmaa ei kartuteta enää aktiivisesti.

Kokoelman kerääminen aloitettiin vuonna 1847, jolloin Tekniska realskolan perustettiin Helsinkiin. Tuolloin yksi koulun harvoista oppiaineista oli mineralogia. Merkittävä lahjoitus saatiin vuonna 1899, jolloin entinen vuorihallitus lahjoitti huomattavan osan "Suomen mineralogian isän" yli-intendentti Nils Gustav Nordenskiöldin (1792-1866) kokoelmasta (n. 1000 näytettä). Lisäksi kokoelmissa pomminsirpaleista koottu pienoispatsas. Se on muisto vuodelta 1939, jolloin Helsingin ensimmäisissä pommituksissa korkeakoulun silloinen päärakennus tuhoutui ja pääosa kokoelman näytteistä jouduttiin pelastamaan kaduilta.

Laboratorion tiloissa olevaan näyttelykokoelmaan voivat tutustua kaikki kiinnostuneet. Muuten kokoelma on tutkijoiden nähtävissä.

Turun Biologinen museo

Neitsytpolku 1, 20100 Turku
p. (02) 262 03 40
<http://www.turku.fi/museo>

Turun biologisen museon kokoelmissa on yli 15 000 selkärankais-, hyönteis- ja muuta luonnontieteellistä näytettä. Museon täytettyjen eläinten kokoelma käsittää mm. miltei kokonaisuudessaan Suomessa pesivät linnut. Kokoelmia ei kartuteta aktiivisesti.

Kokoelmiin kuuluu myös tuhansia yksilöitä käsittävät turkulaisen Raimo Soinin perhoskokoelma ja porilaisen Lasse Vastamäen hyönteiskokoelma. Lisäksi varastossa on näyttelystä poistettuja ja Åbo Klassiska lyceumin toiminnan päättyessä sieltä museoon lahjoitettuja täytettyjä eläimiä.

Vuonna 1907 perustetun museon näyttely esittelee Suomen luonnonvaraisia lintuja

ja nisäkkäitä niiden elinympäristöissä. Museossa on esillä 13 luontomaisemaa eläimenneen. Dioraamoissa on näytteillä kokoelman edustavin osa 141 lintulajia, 2 nisäkäslajia, 4 sammakkoeläinlajia ja 45 kasvilajia. Tieteelliset kokoelmat ovat tutkijoiden käytettävissä sopimuksen mukaan.

Turun yliopiston eläinmuseo

Yliopistomäki/Luonnontieteiden talo I, 20014 Turun yliopisto
p. (02) 333 5774
<http://www.sci.utu.fi/biologia/elainmuseo/index.html>

Eläinmuseon kokoelmat käsittävät n. 3,5 miljoonaa näytettä ympäri maailmaa. Valtaosa näytteistä on selkärangattomia, mutta museolla on myös n. 10 000 selkärangasnäytettä lähinnä kotimaisista nisäkkäistä, linnuista ja kaloista. Kokoelmien ja tutkimustoiminnan painopiste on hämähäkkieläimissä ja eräissä muissa maaniveljälkaisissa. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Perustan eläinmuseon kokoelmille muodostavat Turun Suomalaisen Yliopistoseuran vuosina 1920-21 hankkimat laajat hyönteiskokoelmat, joihin sisältyi mm. osa maineikkaan Sahlberg-suvun kokoelmasta (200 000 yksilöä). Sahlbergien kokoelma käsittää pääasiassa kovakuoriaisia, joita on Fennoskandian ohella Siperiasta, Välimerenmaista, Keski-Aasiasta ja Brasiliasta. Kokoelmiin kuuluu myös Liedon Yliskulman asukkailta saatu Turun seudun viimeinen susi (ammuttu 1920), joka vieläkin tunnetaan "Liedon sutena".

Näyttelykokoelmaan, joka esittelee kotimaisia eläimiä ja hyönteisiä, voivat tutustua kaikki halukkaat sopimuksen mukaan. Näyttelyssä on esillä myös jonkin verran trooppisiin eläimiä eri ryhmistä sekä kotimaisten eläinten jälkiä ja jätöksiä. Tieteelliset kokoelmat ovat tutkijoiden käytettävissä sopimuksen mukaan.

Turun yliopiston geologian laitoksen kivimuseo

Yliopistomäki/Luonnontieteiden talo II, 20014 Turun yliopisto
p. (02) 333 5489
<http://www.sci.utu.fi/geologia/>

Geologiset kokoelmat käsittävät n. 3000 mineraali- ja n. 10 000 kivilajinäytettä ympäri maailmaa. Lisäksi kokoelmiin kuuluu n. 1650 fossiili- ja maaperänäytettä lähinnä Pohjois-Euroopasta. Kokoelmia kartutetaan edelleen valikoivasti.

Vuonna 1960 perustetun laitoksen kokoelmat pohjautuvat Geologian tutkimuskeskuksen entisen johtajan, Arne Laitakarin (1890-1975), tuolloin lahjoittamiin eri puolilta maailmaa kerättyihin näytteisiin.

Osa kokoelmasta on sijoitettu laitoksen yhteydessä olevaan erilliseen museuhuoneeseen sekä käytävien vitriineihin. Varastokokoelmaan voivat tutustua kaikki tutkijat sopimuksen mukaan.

Turun yliopiston kasvimuseo

Yliopistomäki/Luonnontieteiden talo I, 20014 Turun yliopisto
p. (02) 333 5567
<http://www.sci.utu.fi/biologia/kasvimuseo/>

Kasvimuseon kokoelmat käsittävät n. 977 000 näytettä, jotka jakautuvat putkilokasveihin (n. 581 600 kpl), sieniin (n. 175 000 kpl), sammaliin (n. 105 000 kpl), jäkäliin (n. 109 000 kpl) ja leviin (n. 5900 kpl). Kokoelmien painopiste on Lounais-Suomen, Lapin ja läntisen Amazonian alueen kasvistossa, jotka ovat olleet museon tutkimustoiminnan pääalueita. Kokoelmia kartutetaan edelleen aktiivisesti.

Kasvimuseo perustettiin vuonna 1919 jäkälätutkija Edward August Vainion (1853–1929, entinen Lang) kokoelman oston myötä. Vainion kokoelma sisältää n. 35 400 jäkälänäytettä eri puolilta maailmaa. Museolla on huomattavia erilliskokoelmia, kuten toisen jäkälätutkija Rainar Hakulisen (1918-1991) sienikokoelma (n. 10 000 näytettä) sekä Kajaanin kaupungilta saatu kansanrunouden kerääjä Elias Lönnrotin (1802-1884) kasvikokoelma (n. 900 näytettä). Vuoden 2000 syksyllä museon kokoelmien yhteyteen sijoitettiin myös Åbo Akademin kasvikokoelmat (n. 200 000 näytettä).

Kokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä sopimuksen mukaan.

Åbo Akademin biologiset kokoelmat

Akatemiakatu 1, 20500 Turku
p. (02) 215 3424
<http://www.abo.fi/fak/mnf/biol/>

Kokoelmat sisältävät kotimaisia hyönteisiä (n. 130 000 yksilöä), lintuja (1 157 yksilöä) ja linnunmunia (n. 5000 yksilöä). Kokoelmia ei kartuteta enää aktiivisesti. Vuoden 2000 syksyllä Åbo Akademin kasvikokoelmat, putkilokasveja (n. 150 000 näytettä) ja sieninäytteitä (n. 15 000 näytettä) sekä sammal-, jäkälä- ja levämateriaalia (n. 8000 näytettä), sijoitettiin Turun yliopiston kasvimuseon kokoelmiin.

Åbo Akademin kokoelmien alkuna on agronomi Carl Gustaf Björkenheimin vuonna 1921 lahjoittama herbaario, jossa oli kasveja mm. Eurajoelta. Kokoelmien varsinaisena kartuttajana voidaan kuitenkin pitää intendentti Justus Montellia (1869-1954), jonka järjestämässä muodossa ne vielä pitkälti ovat. Merkittävä erilliskokoelma on maailmankuulun hyönteistutkija Runar Forsiuksen (1884-1935) n. 36 000 näytettä käsittävä pistiäiskokoelma.

Osa kokoelmasta on näytteillä sille varatussa erillisessä huoneessa, johon voivat tutustua kaikki halukkaat sopimuksen mukaan. Tieteelliset kokoelmat ovat tutkijoiden nähtävissä.

Åbo Akademin geologiset kokoelmat

Geologian laitos, Tuomiokirkkotori 1, 20500 Turku
p. (02) 215 31
http://www.abo.fi/fak/mnf/geo/geo_hem.htm

Kokoelmat sisältävät n. 11 000 näytettä eri puolilta maailmaa, joista n. 2200 näy-

tettä on mineraaleja sekä n. 1600 malmi-, n. 7000 kivilaji- ja fossiilinäytteitä. Kokoelmia ei kartuteta aktiivisesti.

Kokoelma pohjautuu laitoksen ensimmäisen professorin, Helge Backlundin (1878-1958), Siperiaan ja Mongoliaan vuosina 1917-1918 suuntautuneen retken aineistoon. Tärkeimpinä kokoelmalahjoituksia ovat Carl Jakob (1828-1901) ja Gustav Jakob Arrheniuksen mineraalikokoelma Paraisilta Ersbyn-Piukkalan-Simonbyn kalkkikiviesiintymistä sekä laitoksen professorien Gunnar Pehrmanin mineraalikokoelmaa Kemiön pegmatiiteista ja Hans Magnus Hausenin (1884-1979) kivilajikokoelmaa Kanarian saarilta.

Kokoelma on avoinna kaikille kiinnostuneille sopimuksen mukaan.

Ålands Museum

Stadshusparken, 22100 Mariehamn

p. (018) 254 49

<http://www.aland-museum.aland.fi>

Ahvenanmaan maakuntamuseon luonnontieteellisiin kokoelmiin kuuluu n. 200 saaristolle tyypillistä lintua, jotka taidemaalari Johannes Snellman (1885-1961) on täyttänyt. Lisäksi kokoelmissa on kymmeniä Ahvenanmaalle erikoisia geologisia näytteitä, kuten trilobiittifossiileja. Kokoelmia ei kartuteta aktiivisesti.

Museolle on talletettu myös Ahvenanmaan lyseon vanhat eläin- ja kasviopetuskoelmat sekä niin ikään paikallisten J. O. Bomanssonin sammalkokoelma ja Paul Oloffssonin kasvikokoelma.

Luonnontieteellisiin kokoelmiin voivat tutustua kaikki halukkaat sopimuksen mukaan.